

LATINSKA AMERIKA I KARIPSKJE ZEMLJE

Odnosi Europske unije sa zemljama Latinske Amerike i karipskim zemljama višedimenzionalni su i održavaju se na različitim razinama. Unija održava odnose s cijelom regijom u okviru sastanaka na vrhu čelnika država i vlada, dok je sporazumima i političkim dijalogom povezana s karipskim zemljama, Srednjom Amerikom, Andskom zajednicom, Mercosurom i pojedinačnim zemljama.

PRAVNA OSNOVA

- glava V. Ugovora o Europskoj uniji (vanjsko djelovanje EU-a);
- glave I. – III. i glava V. (zajednička trgovinska politika, razvojna suradnja i humanitarna pomoć, međunarodni sporazumi) Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

ODNOSI IZMEĐU REGIJA

A. Sastanci na vrhu

Na prvom sastanku na vrhu EU-a i zemalja Latinske Amerike i Kariba, održanom u Rio de Janeiru u lipnju 1999., uspostavljeno je takozvano dvoregionalno strateško partnerstvo. Sastanci na vrhu održavaju se svake dvije godine, a posljednji je održan u lipnju 2015. u Bruxellesu. Bio je to drugi sastanak na vrhu između EU-a i Zajednice latinskoameričkih i karipskih zemalja (Comunidad de Estados Latinoamericanos y Caribeños – CELAC). Na tim se sastancima na najvišoj razini jačaju veze između dviju regija, a na dnevnom su redu dvoregionalna i međunarodna pitanja. Rasprave se vode o temama kao što su demokracija i ljudska prava, borba protiv siromaštva, promicanje socijalne kohezije, inovacije i tehnologija te okoliš i klimatske promjene. Na sastanku na vrhu u Bruxellesu su, na temelju prioriteta utvrđenih na prijašnjim sastancima, usvojeni kraća [politička deklaracija](#), [duža deklaracija o različitim aspektima partnerstva](#) i [akcijski plan EU-a i CELAC-a](#). Planom je utvrđeno deset prioriternih područja za dvoregionalnu suradnju:

- znanost, istraživanje, inovacije i tehnologija,
- održivi razvoj i okoliš, klimatske promjene, biološka raznolikost i energija,
- regionalna integracija i povezanost u svrhu promicanja socijalne uključenosti i kohezije,
- migracije,
- obrazovanje i zapošljavanje radi promicanja socijalne uključenosti i kohezije,

- globalni problem droge,
- rodna pitanja,
- ulaganja i poduzetništvo za održivi razvoj,
- visoko obrazovanje,
- sigurnost građana.

S odgodom sastanka na vrhu EU-a i CELAC-a u listopadu 2017. u El Salvadoru, [ministri vanjskih poslova dviju regija sastali su se u Bruxellesu 16. i 17. srpnja 2018.](#) Usvajali su deklaraciju usmjerenu na jačanje dvoregionalne suradnje na globalnim forumima.

B. Parlamentarna dimenzija

Redoviti kontakti između Europskog parlamenta i latinskoameričkih parlamentarnih zastupnika započeli su 1974. prvom od 17 međuparlamentarnih konferencija. Bio je to prvi, a dugi niz godina i jedini forum za institucionalizirani politički dijalog između Europe i Latinske Amerike. Godine 2006. zajednička Europsko-latinskoamerička parlamentarna skupština (EuroLat), parlamentarna institucija dvoregionalnog strateškog partnerstva, zamijenila je međuparlamentarne konferencije. EuroLat je forum za rasprave, praćenje i preispitivanje svih pitanja u vezi s partnerstvom. Broji 150 zastupnika: 75 zastupnika iz Europskog parlamenta i 75 zastupnika iz podregionalnih latinskoameričkih parlamenata, uključujući Parlatino (latinskoamerički parlament), Parlandino (andski parlament), Parlacen (srednjoamerički parlament), Parlasur (parlament Mercosura) te kongrese Čilea i Meksika. Od 2006. održano je dvanaest redovnih plenarnih sjednica EuroLata, a posljednja je održana u [prosincu 2019. godine u Panami](#).

ODNOSI S PODREGIJAMA

A. Srednja Amerika (Kostarika, El Salvador, Gvatemala, Honduras, Nikaragva i Panama)

Odnosi sa zemljama Srednje Amerike temelje se na „dijalogu iz San Joséa”. Dijalog se od 1984., kada je pokrenut, proširio na pitanja poput gospodarskog i socijalnog razvoja, migracija i sigurnosti. Nakon prva dva sporazuma o suradnji iz 1985. i 1993., godine 2003. potpisan je Sporazum o političkom dijalogu i suradnji kojim se uvode nova područja suradnje. [Sporazum o pridruživanju](#), prvi međuregionalni sporazum te vrste koji je Europska unija sklopila, potpisan je u lipnju 2012., a Europski parlament ratificirao ga je u prosincu 2012. godine. Njime je zacrtan cilj razvoja povlaštenoga političkog partnerstva utemeljenog na vrijednostima, načelima i zajedničkim ciljevima, jačanju ljudskih prava, suzbijanju siromaštva, borbi protiv nejednakosti, sprečavanju sukoba te poticanju dobrog upravljanja, sigurnosti, regionalne integracije i održivog razvoja. Sporazumom o pridruživanju također se liberalizira trgovina industrijskim proizvodima i proizvodima ribarstva te se ukida većina carinskih pristojbi na trgovinu poljoprivrednim proizvodima. Poglavlje tog sporazuma koje se odnosi na trgovinu privremeno je stupilo na snagu 2013. (na različite datume za različite zemlje). Njegovu provedbu nadgleda Parlamentarni odbor za pridruživanje koji čine zastupnici u Europskom parlamentu, Parlacenu te zakonodavnoj skupštini Kostarike.

B. Andska zajednica (Bolivija, Kolumbija, Ekvador i Peru)

Europska unija održava redovite kontakte s andskim zemljama od 1969. kada je osnovana Andska skupina (kasnije preimenovana u Andsku zajednicu). Prvi sporazum o suradnji potpisan je 1983., a nakon njega, 1993. godine, širi Okvirni sporazum o suradnji. U prosincu 2003. dvije su regije sklopile Sporazum o političkom dijalogu i suradnji kojim je opseg suradnje dodatno proširen, no taj sporazum još nije stupio na snagu. Pregovori o sporazumu o pridruživanju započeli su u lipnju 2007., a u ožujku 2010. konačno su doveli do [višestranog trgovinskog sporazuma s Peruom i Kolumbijom](#). Trgovinski sporazum, koji je potpisan u lipnju 2012. i koji je Europski parlament ratificirao u prosincu 2012., za Peru je stupio na snagu 1. ožujka 2013., a za Kolumbiju 1. kolovoza 2013. Tim se sporazumom predviđa potpuna liberalizacija trgovine industrijskim proizvodima i proizvodima ribarstva tijekom deset godina (a njegovim stupanjem na snagu ukida se većina carinskih pristojbi) te se povećava pristup tržištu za poljoprivredne proizvode. Sporazum obuhvaća javnu nabavu, ulaganja, ljudska prava te radne i ekološke standarde. Ekvador je tom trgovinskom sporazumu pristupio 1. siječnja 2017.

C. Mercosur (Argentina, Brazil, Paragvaj i Urugvaj)

Europska unija i Zajedničko južno tržište (Mercado Común del Sur – Mercosur), osnovano u ožujku 1991., održavaju institucionalne odnose od 1992. godine. U prosincu 1995. potpisali su međuregionalni okvirni sporazum kojim je uspostavljen redovit politički dijalog te su određeni ciljevi i uvjeti trgovinske i gospodarske suradnje.

Pregovori o sporazumu o pridruživanju, kojim su obuhvaćeni politički dijalog, suradnja i slobodna trgovina, započeli su 1999. godine. Nakon dvadeset godina pregovora (izuzev razdoblja između 2004. i 2010., kada su obustavljeni), EU i Mercosur su u lipnju 2019. postigli politički dogovor o poglavlju o trgovini Sporazuma o pridruživanju, a u lipnju 2020. o posljednjim neriješenim pitanjima u poglavljima o politici i suradnji. Kada sporazum stupi na snagu, na izvoz iz EU-a u zemlje Mercosura povoljno će utjecati činjenica da će za 91 % robe biti ukinute carine, dok će za razne proizvode carine biti niže. EU će ukinuti carine za 92 % robe uvezene iz zemalja Mercosura, ali će zadržati carinske kvote za osjetljive poljoprivredne proizvode. Nakon pravne revizije teksta, sporazum će biti poslan na ratifikaciju Europskom parlamentu i državama članicama.

D. Karipske zemlje

EU je kroz povijest održavao snažne odnose s karipskim državama, velikim dijelom zbog kolonijalne prisutnosti europskih zemalja u toj regiji, od kojih su mnoge ondje još uvijek prisutne preko svojih prekomorskih zemalja i područja. Odnose između EU-a i karipskih zemalja oblikuju razni institucionalni okviri koji se preklapaju. Najvažniji su Sporazum iz Cotonoua, potpisan 2000. godine sa 79 afričkih, karipskih i pacifičkih zemalja (zemlje AKP-a) te [Sporazum o ekonomskom partnerstvu između EU-a i Cariforuma](#), potpisan 2008. godine. Cariforum je ključni partner u dvoregionalnom dijalogu s Europskom unijom. Ta organizacija ima 16 država članica, od kojih su njih 14 članice Karipske zajednice (Caricom): Antigva i Barbuda, Bahami, Barbados, Belize, Dominika, Grenada, Gvajana, Haiti, Jamajka, Surinam, Sveta Lucija, Sveti Kristofor i Nevis, Sveti Vincent i Grenadini te Trinidad i Tobago. Članice

su i Dominikanska Republika (potpisnica Sporazuma iz Cotonoua i Sporazuma o ekonomskom partnerstvu) i Kuba, koja ima poseban status.

Od studenoga 2012. odnosi između EU-a i karipskih država uređeni su [Zajedničkom strategijom partnerstva EU-a i karipskih država](#) koja pruža strukturirani okvir za širi i dublji dijalog i suradnju. U toj se strategiji navodi pet prioritetnih područja: regionalna suradnja i integracija, obnova Haitija, klimatske promjene i elementarne nepogode, kriminalitet i sigurnost, te zajedničke aktivnosti u dvoregionalnim i multilateralnim forumima i o globalnim pitanjima.

Međuparlamentarni odnosi važan su aspekt veze između EU-a i karipskih zemalja. Povrh regionalnih sastanaka posvećenih tome i šire zajedničke međuparlamentarne skupštine AKP-a i EU-a, Sporazumom o ekonomskom partnerstvu iz 2008. predviđena je i uspostava Zajedničkog parlamentarnog odbora Cariforuma i EU-a radi praćenja provedbe tog sporazuma. Odbor se sastao tri puta, a posljednji je sastanak održan 31. listopada i 1. studenoga 2017. u Trinidadu i Tobagu.

ODNOSI S POJEDINIM ZEMLJAMA

A. Meksiko

Europska unija s Meksikom održava diplomatske odnose od 1960. godine. Nakon Sporazuma o suradnji iz 1975. i opsežnijeg Okvirnog sporazuma o suradnji iz 1991. Europska unija i Meksiko sklopili su 1997. Sporazum o partnerstvu. [Sporazumom o ekonomskom partnerstvu, političkoj koordinaciji i suradnji](#) (poznatom pod nazivom „Globalni sporazum”) politički je dijalog institucionaliziran, suradnja proširena na više područja, između ostalog i na demokraciju i ljudska prava te je stvoreno područje slobodne trgovine između EU-a i Meksika. Pregovori s Meksikom na modernizaciji Globalnog sporazuma, koji su započeli u svibnju 2016., u travnju 2018. su doveli do „načelnog sporazuma” o trgovinskim poglavljima ažuriranog sporazuma. Stranke su u travnju 2020. postigle [dogovor o posljednjim neriješenim pitanjima](#).

Strateškim partnerstvom uspostavljenim 2009. godine dodatno su ojačane veze s Meksikom, jedinom zemljom s kojom je EU sklopio i Sporazum o pridruživanju i strateško partnerstvo. Tim partnerstvom EU priznaje sve veću globalnu političku i gospodarsku važnost Meksika, a njegov je cilj dvojak: poboljšanje suradnje i koordinacije EU-a i Meksika u globalnim pitanjima na multilateralnoj razini te davanje dodatnog političkog poticaja bilateralnim odnosima i inicijativama. U okviru strateškog partnerstva održana su tri sastanka na vrhu između EU-a i Meksika, od kojih je posljednji održan u lipnju 2015. godine. Europska unija i Meksiko vode redoviti dijalog na visokoj razini o mnogim temama, među ostalim o ljudskim pravima, sigurnosti i provedbi kaznenog progona, gospodarskim pitanjima te okolišu i klimatskim promjenama. Zajednički parlamentarni odbor EU-a i Meksika od 2005. godine prati provedbu Globalnog sporazuma.

B. Čile

Prvi Okvirni sporazum o suradnji s Čileom potpisan je 1990., nakon što je u toj zemlji ponovno uspostavljena demokracija. Redoviti politički dijalog uspostavljen je 1995. godine. Opsežniji okvirni sporazum o suradnji potpisan je 1996., a 2002. Europska unija i Čile sklopili su [Sporazum o pridruživanju](#). Sporazum se sastoji od

tri dijela: poglavlje o političkom dijalogu, uključujući sudjelovanje civilnog društva, Europskog parlamenta i Kongresa Čilea; poglavlje o suradnji kojim se utvrđuje niz područja za suradnju radi poticanja održivoga gospodarskog, socijalnog i ekološkog razvoja; te poglavlja o stvaranju područja slobodne trgovine robom i uslugama. Pregovori o ažuriranju Sporazuma o pridruživanju započeli su u studenom 2017.

Zajednički parlamentarni odbor EU-a i Čilea od 2003. prati provedbu Sporazuma o pridruživanju.

C. Brazil

Brazil je 1960. postao prva južnoamerička država koja je priznala Europsku ekonomsku zajednicu i otvorila stalno predstavništvo u Bruxellesu. U narednim godinama potpisani su razni sporazumi o suradnji. S jačanjem demokracije u Brazilu poboljšali su se i bilateralni odnosi, što je dovelo do potpisivanja šireg Okvirnog sporazuma o suradnji 1992. godine. Odnosi s Brazilom otada su nastavili jačati, odražavajući tako sve veću globalnu gospodarsku i političku važnost Brazila. Europska unija i Brazil sklopili su 2007. strateško partnerstvo. Od te je godine održano sedam sastanaka na vrhu između EU-a i Brazila, a posljednji u veljači 2014. godine. EU i Brazil provode suradnju i politički dijalog u više od 30 područja od zajedničkog interesa, uključujući međunarodni mir i sigurnost, ljudska prava, upravljanje javnim sektorom, gospodarska i financijska pitanja, inovacije i konkurentnost, socijalne politike, obrazovanje, okoliš i regionalnu integraciju. Strateško partnerstvo između EU-a i Brazila uključuje i redovit dijalog između brazilskog Nacionalnog kongresa i Europskog parlamenta.

D. Kuba

Kuba je do nedavno bila jedina zemlja u regiji koja nije potpisala sporazum o suradnji ili pridruživanju s EU-om. Međutim, u travnju 2014. Europska unija i Kuba započele su pregovore u cilju sklapanja [sporazuma o političkom dijalogu i suradnji](#) i ti su pregovori uspješno okončani u ožujku 2016. Sporazum je potpisan 12. prosinca 2016., a Europski parlament ratificirao ga je 5. srpnja 2017. Sporazum može stupiti na snagu nakon što ga ratificiraju sve države članice Europske unije. Sporazum o političkom dijalogu i suradnji sadrži tri glavna poglavlja: o političkom dijalogu, o suradnji i dijalogu u sektorskoj politici, te o trgovini. Odnosi između Europske unije i Kube osnaženi su i na druge načine, npr. različitim posjetima na visokoj razini i ponovnim pokretanjem službenog političkog dijaloga.

Jesper Tvevad
09/2020

